

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לְדוֹרוֹת" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצול/ת השואה

אוסף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: זיגפריד	שם משפחה: אריה
---------------------	-------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: אריה		בלועזית Arie	
שם פרטי איתו נולדתי: זיגפריד		בלועזית Siegfried	
שם פרטי ושם משפחה של האב: הרמן אריה		בלועזית chernovich	
שם פרטי ושם משפחה של האם: אנה		שם פרטי ושם נעורים של האם: אנה	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: צ'רנוביץ		בלועזית chernovich	
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה יסודי)		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)	
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: צ'רנוביץ' חבל בוקובינה (שם העיר או האזור ושם הארץ)		חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)	
במידה והיית בגטו, ציין את שמו מוגילב		בלועזית Mogilev	
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו סקאזינץ		בלועזית Skazinetz	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: גטו מוגילב		תאריך השחרור: 1944 פס	
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור	
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממת' עד מת'		שנת עליה: במידה ועלית באנייה, ציין את שמה	

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים):

נולדתי בצ'רנוביץ שבחבל בוקובינה שברומניה. אני בן שני למשפחה, אחי הגדול נולד 3 שנים לפני ואחריי לא היו עוד אחים. לאבי היו מספר עסקים כמו טחנת קמח שקיבל מסבי ומפעל לגבס ומחצבה שקנה בשותפות עם אחיו. הם קנו גם חלק מבניין בן 14 דירות ושם גרנו. אבי היה מסור לעסקיו והיה נוסע כמעט כל שבוע לבית החרושת או ללקוחותיו שרכשו ממנו גבס ברחבי רומניה. אמי לא עבדה, היא הייתה עקרת בית ודאגה לניהול הבית עם שתי עוזרות. לפי דרישתה של אמי דיברנו בבית אך ורק גרמנית. היינו משפחה חילונית מתונה ששמרה על כשרות בערב שבת, הדליקה נרות, ואבא היה נוהג לומר קידוש. הלכנו לבית הכנסת בחגים ושמרנו על מצוות חג הפסח. כילדים לא היה נוהג לרדת לשחק ברחובות אך זכור לי שהייתי נוהג להתארח אצל חברים והם אצלי. בימי ראשון היינו הולכים המשפחה לראות סרט בקולנוע ובחופשות הקיץ היו לפעמים שולחים אותי ואת אחי לסבי. בגיל שבע התחלתי את לימודי בבית ספר עממי ממשלתי.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

בשנת 1940 נסגרו הגבולות, הרוסים שלטו אז באזור שלנו. זכויות האדם הבסיסיות שלנו נרמסו ומעמד הביניים הפך לנרדף. בשלב ראשון הורו לאבי לעזוב את בית החרושת ולאחר מכן נאלצנו לעזוב גם את ביתנו. דוד אמי הציע לנו חדר קטן שהיה ברשותו בקצה העיר, ואבא התחיל לעבוד בקואופרטיב בעיר בשכר נמוך. למזלנו גרנו לא רחוק מבית החרושת ובצ'רנוביץ לא ידעו שהוא בבעלותו של אבי, וזאת אחת הסיבות שלא עצרו את אבי בשל היותו קפיטליסט בעיני הרוסים. כך לא הוגלינו לסיביר, כפי שקרה לאלפי יהודים מבוססים אחרים באביב 1941. ההגליה נמשכה שלוש לילות והתקופה נקראה לאחר מכן "הלילות השחורים". התחבאנו במשך כל שלושת הימים אצל החלבן היהודי שלנו, יהודי עני שהתפרנס מכמה פרות. למעשה זה היה השלב הראשון בשואה שלנו.

בקיץ 1941 החלה המלחמה בין רוסיה לגרמניה להתקרב, והרומנים בני בריתם של הגרמנים החזירו לעצמם את צ'רנוביץ. סבי מצד אבי עם אשתו השנייה, דודי ואשתו ושתי ילדינו מנשה ומונו ליקה, חיים לנגמן וארוסתו רוזקה גורשו כולם בטרנספורט לכיוון אוקראינה. אנחנו נשארו עוד מספר שבועות קשים בעיר. באותו זמן עשה אבי מעשה אחד שאפיין אותנו, את אהבתו למשפחה ואת אומץ ליבו. הוא יצר קשר עם יהודי מסתורי שהציע תמורת סכום כספי נכבד להציל מספר יהודים מהטרנספורט שחנה תקופה קצרה בבסרביה, מרחק כמה עשרות קילומטרים מצ'רנוביץ, ונשמר על ידי צבא רומני בטרם הועבר לאוקראינה. הם יצאו בשתי מכוניות, אחת של נוסעים ובה התמקמו שני קצינים גרמנים, והשנייה משאית של חיילים גרמניים, בה התמקמו אבי והיהודי שהתחזה לקצין גסטפו או SS. המטרה הייתה "לדרוש לחקירה" 30 יהודים וביניהם משפחתו של אבי. בזמן הנסיעה, כשהתקרבו למחנה, הם נתקלו ברכב שהתהפך ובו שני קצינים רומנים שנפצעו קל. הם העבירו אותם למשאית של החיילים והמשיכו בנסיעה. הסתבר שאחד הקצינים היה בדרגת רב סרן והיה מפקד המחנה. הוא נעלב שלא פינו אותו ברכב של הקצינים וסירב בכל תוקף להעביר את המגורשים לגרמנים. אבא הצליח לפגוש שם את אביו ואת דודי בחטף והעביר להם כסף שהביא איתו. סבי נפטר בחורף של אותה שנה, 1941, כתוצאה מזיהום ברגל שחטף בעת החיפושים אחריו בדרכים המושלגות של אוקראינה. גם אשתו ודודתי לא שרדו בטרנספורט. מאוחר יותר אבא הצליח להחזיר את דודי ושני בניו.

באוקטובר 1941 גורשנו גם אנחנו לגטו מוגילב. לכל אחד מאיתנו ניתנה רשות לקחת חבילה או מזוודה ושמיכה אחת. אני זוכר שאבי ואמי רצו להגיע למוגילב כי מבחינתם כך המשפחה תתאחד שוב. אבי שהיה אדם בעל יוזמה עסקית הצליח להרוויח לנו זמן. הוא פנה לשלטונות והציע לבנות כבשן לייצור סיד, חומר שהיה חיוני בתקופת המלחמה. הוא קיבל גם אישור להישאר במוגילב וכך הצלחנו להימנע מטרנספורטים עתידיים למחנות במזרח. בגטו מוגילב החיים היו עלובים. הייתה צפיפות נוראה, רעב, מחלות ורדיפות של חיילים. לחם ומלח היו מצרכים יקרים ונדירים מאוד, ובכלל לא אכלנו לחם עד 1944. בשנת 1942 נשלחנו למחנה ריכוז סקזינאץ שבאוקראינה. שם ראיתי לראשונה איך יהודי מתאבד בניסיון לקפץ מעבר לגדר בידיעה שהשומרים ירו בו, ילדים עזובים, אנשים חולים ובני אדם שהשתגעו. זה היה גיהנום רציני, המראות היו קשים ועד היום חרף רצוני אינני יכול לשכוח אותם. כעבור חודש וחצי אבי שכר עגלון אוקראיני מקומי שהצליח להבריח אותנו חזרה למוגילב, לביתנו בגטו.

בסוף 1943 החזית התחילה להתקדם ואיתה החלה נסיגת הגרמנים. האווירה במקום השתנתה ואנחנו נכנסנו להתחבא במרתף נסתר שאבינו גילה בביתנו. נשארו שם מספר ימים עד ששמענו פיצוץ עז שבישר לנו שהגשר שעל הנהר קרס. ואכן, כעבור מספר ימים הופיעו כמה חיילים בעלי חזות אסיאתית רכובים על סוסים ובישרו לנו ששחררנו. בזאת הסתיימה עבורנו ההגליה לגטו מוגילב. אחרי מספר שבועות שהחזית התרחקה מערבה, קצת אחרי פסח 1944, חזרנו לצ'רנוביץ.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ (השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

בחזרתי לצ'רנוביץ גם חזרתי ללימודים והשלמתי את לימודי הבין תכוניים. כעבור זמן מה, עדיין בשנת 1944, החלטנו לברוח. אבי שכר עגלון שייקח אותנו מעבר לגבול, לעיר דורוחוי. מספר שבועות לאחר מכן הסתיימה המלחמה. בדורוחוי הצלחתי לסיים את כל שנות לימודי התיכון ובשנת 1947 קיבלתי דיפלומה. בשנת 1949 נפתח לנו צוהר לעולם החופשי ועמדה בפנינו האפשרות לעלות לארץ ישראל! למזלנו היה לנו שכן צלם רומני נחמד שזיף עבורנו ללא תשלום תעודות מעבר מתאימות. אני נבחרתי להגיש אותם, וכעבור חצי שנה קיבלנו את האישורים. עברנו לבוקרשט לשלושה ימים, משם לנמל קונסטנציה ובתאריך 18.08.1950 הגענו לנמל חיפה, לארץ ישראל.

נא ספרי/י על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

לצערי גם תקופה זו הייתה קשה עבורנו. הקושי לא היה קשור למדינה או לאופן שבו התייחסו אלינו, המדינה קלטה אותנו באותו אופן שכולם נקלטו באותם זמנים. משער העלייה בחיפה עברנו למעברת אוהלים בירושלים בשכונת בית וגן, ולאחר מכן הועברנו למחנה עולים בתלפיות לצריפי בלוקים של מחנה בריטים ישן. לבסוף שכרנו דירת חדר בשכונת מוסררה ליד גבול ירדן. הדירה הייתה ממוקמת באזור מסוכן בגלל הצלפים הירדנים, אך זה מה שיכלנו להשיג באותם זמנים. ב-1951 התחלנו ללמוד אחי ואני באוניברסיטה העברית. למדנו לתואר שני עם שני מקצועות, גיאוגרפיה ומדעי הקרקע. אמי נפטרה מסרטן בשנת 1953 מבלי לראות אותנו מסתדרים בחיינו. בדיעבד נודע לנו שאמי הסתירה מאיתנו את העובדה שהייתה חולה מאוד ויש לה גוש בחזה, היא לא רצתה שזה ידחה את עלייתנו ארצה. למרות הלימודים הקשים המאמץ השתלם והתחלתי לעבוד כגיאולוג בתה"ל כבר ב-1954. בשנת 1960 השלמתי את התואר והתחתנתי עם אשתי, רעיה. הולדת ילדינו יוסי וחיותה הביאה שמחה רבה והפכנו להורים מאושרים. אני רוצה להסב את תשומת ליבו של הדור הצעיר לכמה חשובה העזרה לזולת. היא יכולה לשנות עולמות ולעזור למי שנלחם על השגת דברים שנראים לאחרים כמובנים מאליהם. לאורך כל הדרך התגברנו על הקשיים בזכות היותנו מגובשים ומאחדים, ועוזרים אחד לשני.

ראיון: רועי בורובסקי
תל אביב, ספטמבר 2013